

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 28. augustā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Daiga Rezevska un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto sabiedrības ar ierobežotu atbildību [..], sabiedrības ar ierobežotu atbildību [..], sabiedrības ar ierobežotu atbildību [..] un sabiedrības ar ierobežotu atbildību [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējas) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 146/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējas lūdz Satversmes tiesu atzīt Rīgas domes 2019. gada 18. decembra saistošo noteikumu Nr. 111 „Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtība Rīgā” 11. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 91. un 105. pantam, un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzējām par spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža.

2. Apstrīdētā norma noteic: „Piešķirto atvieglojumu apmērs vienai juridiskai personai, izņemot valsts un pašvaldības kapitālsabiedrībām un sabiedriskā labuma organizācijām, taksācijas gadā nedrīkst pārsniegt 10 000 euro.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par citu normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (aktiem). Pieteikumā ir apstrīdēta pašvaldības saistošo noteikumu normas atbilstība Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēju saimnieciskā darbība ir saistīta ar vairāku tām Rīgā piederošu vēsturiski nozīmīgu nekustamo īpašumu apsaimniekošanu, izīrēšanu un iznomāšanu. Pieteikuma iesniedzējām iepriekš piešķirti vairāki nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumi. Tagad šo atvieglojumu apmēram saskaņā ar apstrīdēto normu noteikts ierobežojums. Proti, piešķirto atvieglojumu apmērs katrai no Pieteikuma iesniedzējām taksācijas gadā nedrīkst pārsniegt 10 000 *euro*. Pieteikuma iesniedzējām 2020. gadā piemērotie atvieglojumi pārsniedza ar apstrīdēto normu noteikto apmēru. Līdz ar to ar Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes (datums) lēmumiem daļā par piešķirtajiem atvieglojumiem atcelti iepriekš

Pieteikuma iesniedzējām izdotie maksāšanas paziņojumi par nekustamā īpašuma nodokli 2020. gadā un aprēķināts papildus nekustamā īpašuma nodoklis.

Pieteikuma iesniedzējas norāda, ka, piemērojot apstrīdēto normu, kopējais tām piemērojamais nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu apmērs par 2020. gada 11 mēnešiem ticis samazināts par (apmērs) euro. Tādējādi ar apstrīdēto normu esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējām Satversmes 1., 91. un 105. pantā noteiktās tiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējas ir tiesīgas iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka gadījumā, kad pamattiesības tiek aizskartas ar tiesību piemērošanas aktu, personai jāizmanto vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, kas paredz iespēju apstrīdēt vai pārsūdzēt tiesību piemērošanas aktu, ar kura starpniecību tiesību norma ir aizskārusi personas pamattiesības. Konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs (papildu) personas pamattiesību aizsardzības mehānisms gadījumos, kad ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nav iespējams novērst pamattiesību aizskārumu (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai Satversmes tiesas nodrošinātā pamattiesību aizsardzība netiktu izmantota pāragri, bet pilnvērtīgi tiktu izmantots valsts noteiktais tiesību aizsardzības mehānisms.

Atbilstoši subsidiaritātes principam, privātpersonai vēršoties pret administratīvajā aktā noteikto subjektīvo tiesību aizskārumu, visupirms ir jāizmanto likumā noteiktie tiesību aizsardzības līdzekļi administratīvajā procesa ietvaros – ar apstrīdēšanas iesniegumu jāapstrīd izdots administratīvais akts augstākā iestādē un visbeidzot – ar pieteikumu jānodod administratīvais akts administratīvās tiesas kontrolei. Apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas procesā tiek noteikts lietas faktiskais sastāvs un pārbaudīta tiesību normu piemērošanas pareizība, tostarp, tiesību normu atbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normām. Izmantojot objektīvās

izmeklēšanas principu, administratīvā tiesa pati noteic konkrētās lietas faktisko sastāvu, bet tiesību normu juridiskā spēka hierarhijas kontrole administratīvajā tiesā (sk. Administratīvā procesa likuma 104. pantu) ļauj novērst augstāka juridiska spēka tiesību normām neatbilstošu zemāka juridiska spēka tiesību normu piemērošanu.

Izskatāmajā gadījumā iestāde izdeva Pieteikuma iesniedzējam nodokļa maksāšanas paziņojumus, kuros piemēroja apstrīdēto normu. Pēc Pieteikuma iesniedzēju ieskata, iespēja apstrīdēt un pārsūdzēt iepriekš izdoto administratīvo aktu grozīšanu nenovērsīs viņu pamattiesību aizskārumu. Ņemot vērā apstrīdētās normas imperatīvo raksturu un nepārprotamo formulējumu, Pieteikuma iesniedzējam pieejamie vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi neesot efektīvi.

Subsidiaritātes princips prasa izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt aizskartās pamattiesības (*sal. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*).

Lai arī apstrīdētā norma samērā skaidri noteic nodokļa atlaižu summāro ierobežojumu, tomēr kolēģijai nav pamata uzskatīt, ka apstrīdēšanas iesniegums vai pieteikums administratīvajā tiesā par noteikto nodokļa maksāšanas pienākumu (atlaides ierobežojumu) nebūtu efektīva iespēja Pieteikuma iesniedzējam pārbaudīt sava tiesību aizskāruma esību un nepamatota aizskāruma gadījumā arī aizstāvēt savas aizskartās nodokļa maksātāja tiesības.

Pirmkārt, gan augstāka iestāde, gan administratīvā tiesa ir tiesīga atcelt vai grozīt izdoto administratīvo aktu, ja tas neatbilst tiesību normām. Otrkārt, gan augstākai iestādei, gan administratīvajai tiesai ir pienākums administratīvajā akta tiesiskuma kontroles gadījumā ievērot tiesiskās paļāvības principu, par kura pārkāpumu konkrētajos faktiskajos apstākļos pieteikumā argumentē Pieteikuma iesniedzējas. Treškārt, augstāka iestāde var informēt tiesību normas izdevēju par savu secinājumu par apstrīdētās normas atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām un pirms tiesas iesaistes panākt tiesiskā regulējuma izmaiņas. Ceturtkārt, administratīvajai tiesai ir piešķirtas tiesības nepiemērot apstrīdēto normu, ja tā konstatē, ka apstrīdētā norma neatbilst likumiem, vai iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai, ja tā uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmei. Visbeidzot arī pati lietas izskatīšana augstākā iestādē un administratīvajā tiesā, konkretizējot lietas apstākļus, sniedzot juridiskus argumentus un pretargumentus par piemērojamo

normu leģitimitāti, var pārliecināt Pieteikuma iesniedzējas par apstrīdētās normas atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām konkrētajā gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējām bija pieejami vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi savu aizskarto tiesību aizsardzībai, jo saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 77. un 79. pantu Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes (datums) lēmumus viena mēneša laikā no šo lēmumu spēkā stāšanās dienas bija iespējams apstrīdēt Rīgas domē. Savukārt atbilstoši Administratīvā procesa likuma 103. panta pirmajai daļai un 184. panta pirmās daļas 1. punktam Rīgas domes lēmums bija pārsūdzams administratīvajā tiesā. Pieteikuma iesniedzējas tām piešķirtās tiesības nav izmantojušas.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc sabiedrības ar ierobežotu atbildību [...], sabiedrības ar ierobežotu atbildību [...], sabiedrības ar ierobežotu atbildību [...] un sabiedrības ar ierobežotu atbildību [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 146/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Ineta Ziemele